

Kahve Molası

Elif ŞAFAK

Belki birçok kişi gibi gelişen devamlı göçebe bir çocukluk dönemi ile birlikte uzun yıllar Türkiye'den uzakta geçen eğitim süreci. Çocukken yazdığı günlüklerin kendisini roman yazmaya kadar sürüklediği yolda önce Kem Gözlere Anadolu adında öykü kitabı ile yazın dünyasına giriş yaptı. Ardından ses getiren romanları; Pinhan, Şehrin Aynaları, Mahrem, Araf, Med-Cezir, Baba ve Piç'i kaleme aldı. Son aylarda postnatal depresyonunu paylaştığı otobiyografik romanı Siyah Süt için bulduğumuz Elif Şafak ikinci hamileliğini yaşarken, biz daha çok tasavvuf yönü ağır basan Can Derviş Hanım'la söyleştik....

Röportaj: Kemal YÜKSEL

ACME: Yazı yazma serüvenine nasıl başladınız, ilk kelimelere döktüğünüz konuları hatırlıyor musunuz, nelerle ilgiliydi ve son olarak yazıya döktükleriniz neler, bizimle paylaşır mısınız?

Elif ŞAFAK: Yazı yazmaya çok erken yaşta başladım, çocukken. Ancak açıkçası o zamanlar yazar olmak gibi bir hayalim yoktu. Ben sadece son derece yalnız ve içine kapanık bir çocuk-

luk geçirdiğim için erken keşfettim kitapların o sihirli dünyasını. Önce günlükler geldi. Sonra günlükler hikayelere çevrildi. Hikayeler romanlara....

ACME: Uluslararası ilişkiler okuma süreciniz ve öğrencilik yıllarınızda, hayatta daha farklı neler görmeye ve neler hedeflemeye başlamıştınız? O zamanlar bugünleri görebiliyor muydunuz?

Elif ŞAFAK: Yirmili yaşlarımda daha farklı bir insandım. Daha idealist ama daha köşeli. Uluslararası İlişkiler okudum, daha sonra Kadın Çalışmaları alanında master ve Siyaset Bilimi'nde doktora yaptım. Okumayı, akademiye her zaman önemsedim. Ama zaman içinde çok da değiştim elbette. İlk romanım Pinhan'dan en yeni çıkan kitabım Siyah Süt'e kadar tüm kitaplarımı yanyana koyup baktığımda anlıyorum ne kadar değişmişim. Her kitap hayatımın başka bir dönemecinde yazılmış. Aslında galiba yazarların değişimlerini en iyi edebiyat okurları takip edebilir.

ACME: Her zaman "en farklı ve en önemli gerçeğe vurgu yapmak" hedefler listenizde ne kadar ön planda?

Elif ŞAFAK: Benim için bir "en"ler listesi yok. En önemli ya da en hakiki... gibi terimlerle bakmıyorum hayata. Tasavvufun bana öğrettiği çok şeyden biridir buda. Hayatı bir çember gibi görmeyi yeğliyorum. Her parçanın, her parçayla bağlantılı olduğu devasa bir çember.

ACME: Halkın geleneksel kabul görmüş yaşam biçimini göz önüne alarak tahrik ve zarar vermemeye dikkat ediyor musunuz ya da bu sizin için ne kadar önemli?

Elif ŞAFAK: Ben tüm kitaplarımı sevgiyle, aşkla yazdım, yazıyorum. Edebiyat akıl işi değil zaten. Çönül işi, aşk işi. Eğer severek yazarsanız, okuru küçümsemeden, kendinizden daha aşağı görmeden yazarsanız o enerji okura da geçiyor. Bu benim için önemli.

ACME: Kitaplarınızda sözünü

Ben insan denilen mahlukun zaten çok başlı, çok sesli, çok yönlü olduğuna inanıyorum. "Siyah Süt"te anlattığım o küçük kadınlardan-erkeklerden hepimizin içinde var. Birden fazla yönümüz var. Ama bunları ekseriya bastırıyor, susturuyoruz. Sanat ve edebiyat insan ruhunun karmaşasını anlamak ve anlatmak için daha açık yollar

ettiğiniz içsel karakterleriniz aslında her birimizde bulunan ve konuşturmamız gereken yönlerimiz mi?

Elif ŞAFAK: Ben insan denilen mahlukun zaten çok başlı, çok sesli, çok yönlü olduğuna inanıyorum. "Siyah Süt"te anlattığım o küçük kadınlardan-erkeklerden hepimizin içinde var. Birden fazla yönümüz var. Ama bunları ekseriya bastırıyor, susturuyoruz. Sanat ve edebiyat insan ruhunun karmaşasını anlamak ve anlatmak için daha açık yollar.

ACME: Aslında bütün yönlerinizle kendini açığa çıkararak kusurlarınızı da dile getirmiş olmuyor musunuz. Normalde zaafılarınızı göstermemek adına kendimizle diğer insanlar arasına setler örerken sizi bu farklılığa iten sebepler neler?

Elif ŞAFAK: Elbette, ben Siyah Süt"ü yazarken kendi zaafılarımı, kusurlarımı, komplekslerimi çok deştim. Bu kolay olmadı ama gerekliydi. Ortaya samimi, hakiki bir kitap çıktı ve kitabın başarısında bence bu samimiyet önemli rol oynadı. Kendimi olduğumdan iyi göstermeye çalışmadım.

ACME: "Siyah Süt" isimli kitabınız sizden neleri götürdü ve sonrasında aldığınız olumlu tepkilerle yerine neleri koydunuz? Bu sonuçları bekliyor muydunuz?

Elif ŞAFAK: Siyah Süt benim için çok özel bir kitap. Ben otobiyografik kitap yazan biri değilim ve bir yazarın sürekli kendisini anlatıp durmasını da pek cazip bulmuyorum. Aslolan başkalarının hayatlarını anlatmak ve hissetmektir. Ama işte öyle dönemeçler var ki otobiyografik bir kitap yazdırıyor insana. Ağır bunalımlardan sonra mesela. Bende öyle oldu. Siyah Süt çok farklı kesimden insanlar, bilhassa kadınlar tarafından sevildi, benimsendi. 120.000'nin üzerinde sattı. Çok okundu ve son derece olumlu yorumlar aldı. Bütün bunlar beni çok mutlu etti.

ACME: "Sütünün Kararmış" olduğunu düşünecek boyuta kadar gelmek... Acaba tasavvufi yönünüz bu sürecin tekamül'ün aşı-

malarından biri olduğunu düşündürdü mü?

Elif ŞAFAK: Elbette, tasavvuf o süreci aşmamda bana hep ışık tuttu, yol gösterdi. Zaten kitapta anlattığım Can Derviş Hanım adlı karakterin hayatımda yeri büyük. Ben ilk romanım Pinhan'dan bu yana tasavvuf üzerine yazdım. Onbeş sene olmuş. Ama son bir sene içinde beyinden kalbe indi tasavvuf.

ACME: Kadının ve erkeğin birbirlerinin tüm boyutlarını bilmeden ilişkilerinde dengeyi oturtmalarını ne kadar mümkün? Aslında başlamadan birtakım kabuller olmalı mı?

Elif ŞAFAK: Ben kadın ve erkeğin iki ayrı gezegenden gelen yaratıklarımız gibi ele alınmasından yana değilim. Her kadının içinde bir ya da birçok erkek var. Keza erkeğin içinde de kadınsı yanlar. Ama işte bunları o kadar çok bastırıyoruz ki. Kendimiz olamıyoruz bir türlü. İnsan kainatın küçük bir aynası. Kainatta olan herşey bizim içimizde de var.

ACME: Aile yaşantınızı anlatırken de kendinizi dile getirdiğiniz gibi açık ve samimisiniz. Neticesinde her yönünüzle benimsenip çok da sevilirsiniz bu sizi rahatsız ediyor mu?

Elif ŞAFAK: Ben kitap yazarken, "şöyle şöyle yazayım da beni sevsinler" gibi bir hesap yapmıyorum ki. Zaten böyle bir şey yapamazsınız. Ters teper. Edebiyatın pazarlığı hesabı olmaz. Yazı samimi olmalı. O samimiyet okur tarafından muhakkak hissedilir, buna inanıyorum. Bir tek şeye dikkat ediyorum. Okuru yazardan uzak ya da aşağı bir yere koymuyorum. Okuru kendimden ayrı görmüyorum. Aslında okurla be-

Siyah Süt benim için çok özel bir kitap. Ben otobiyografik kitap yazan biri değilim ve bir yazarın sürekli kendisini anlatıp durmasını da pek cazip bulmuyorum. Aslanan başkalarının hayatlarını anlatmak ve hissetmektir. Ama işte öyle dönemeçler var ki otobiyografik bir kitap yazdırıyor insana. Ağır bunalımlardan sonra mesela. Bende öyle oldu. Siyah Süt çok farklı kesimden insanlar, bilhassa kadınlar tarafından sevildi, benimsendi. 120.000'nin üzerinde sattı. Çok okundu ve son derece olumlu yorumlar aldı. Bütün bunlar beni çok mutlu etti

raber yaratılıyor her kitap.

ACME: Uzun yıllar boyunca göçebe olarak yaşayıp üretkenliği de elden bırakmadınız. Geleceğe yönelik fikrinsel yatırımlarınızı da bir arada düşününce kendinizi ne kadar eksik veya hatalı görüyorsunuz?

Elif ŞAFAK: Muhakkak ki çok hatalarım var. Ama bir yandan da herşey yerli yerinde. İnsan hayatının her döneminde farklı bir renge bürünüyor, öğrene öğrene ilerliyor.

ACME: Bir süreliğine de olsa hayatı sizin gibi her an her yerde yaşamayı öğrencilerinize veya çevrenize önerdiğiniz oldu mu ?

Elif ŞAFAK: Seyahat etmeyi, başka kültürlerden ya da yaşam hikayelerinden gelen insanlarla tanışmayı, konuşmayı sürekli tavsiye ediyorum. İnsan seyahatlerden çok şey öğreniyor. Ama turistik seyahat değil maksadım. Çidip bir otelde kalmak ya da turistik yapılar görmek değil. Benim söylemek istediğim yüreğini ve zihnini tüm dünyaya, kainata önyargısız biçimde açarak seyahat etmek, insanı sevmek. Yaradandan ötürü yaratılana kıymet vermek....

ACME: Erkeklerle mi kadınlarla mı daha iyi anlaşırırsınız?

Elif ŞAFAK: Böyle bir ayırım yapmam. İnsana bakarım. Dostlukları önemserim.

ACME: "Baba ve Piç" romanınızdaki her bölümün adının aşure malzemelerinden biri olmasının nedeninden bahseder misiniz. Yapmasını mı, yemesini mi daha çok seversiniz yoksa sadece yazmasını mı?

Elif ŞAFAK: Size bir sır vereyim, pek çok okurum benim çok iyi yemek yaptığımı zannediyor. Çünkü hemen he-

men tüm kitaplarımda mutfak kültürü önemli bir yer tutuyor. Ama ben yemek pişirmesini bilmem. İzlerim, gözlemlerim ama kendim yapmam.

ACME: Goethe "Erkekler yaşlanır, kadınlar ise değişir" der. Sizce ne kadar doğru, değişime olan açıklığınız sizi bir gün yazıdan uzaklaştırıp başka bir dünyanın kapılarını açmaya itebilir mi? Mesela bir ses sanatçısı veya gtiyatrosu gibi?

Elif ŞAFAK: Sanatın değişik dallarından besleniyorum. Bilhassa sinema ve müzik. Bu dönem Kanal D'de yayınlanan Menekşe ve Halil'in hikayesini yazdım. Yönetmen Osman Sınav'la çok hoş bir aşk filmi hikayesi üzerine çalışıyoruz. Sinemayı her zaman sevdim. İnanıyorum ki edebiyatçıların sinemadan, sinemanın da edebiyattan alacağı çok şey var.

ACME: Aksesuarlara olan ilginizi biliyoruz sizce uğur getiren takı veya taş olabilir mi, burçlara göre verilen taşların sizin içinde anlamı var mı?

Elif ŞAFAK: Aksesuar severim çünkü ayrıntılara önem veririm. Ama altın, pırlanta gibi pahalı şeylerden söz etmiyorum. Kendince ruhu olan yüzükler, kolyeler, bilhassa gümüş seviyorum. Taşların da kendilerine göre bir tılsımı var elbette. Biz bunu çok ticari ve basit hale getirdik bugün. Ama kainatta herşeyin bir ruhu var.

ACME: Sağlığınız ve motivasyonunuz için neler yapıyorsunuz, spor yapmaya fırsatınız oluyor mu?

Elif ŞAFAK: Şu aralar ikinci hamileliği yaşıyorum. Kadın bedeni ay gibi, devamlı değişen. Bir günden bir güne aynı değil. □